

Близький Схід і Північна Африка як сфера інтересів України

Аналітична доповідь
НІСД та Інституту сходознавства НАН України імені А.Кримського

Близький Схід і Північна Африка

*«Ворог мого
ворога не завжди
мій друг, а друг
мого ворога
може бути
і моїм
партнером»*

Фрагментована політична реальність БСПА: сплав проксі-війн з громадянськими

- Потужний політичний струс регіону внаслідок Арабської весни (2010 рік – дотепер)
- Фрагментовані громадянські війни (Сирія, Лівія, Ємен)
- «Законні уряди» мають обмежену зовнішню та внутрішню легітимність
- Ситуативні альянси і конфлікти угруповань, які представляють різні сегменти населення
- Втручання інших держав та потужних транснаціональних недержавних гравців (Хізбулла, Брати мусульмане, ІДІЛ)

Міждержавна конкуренція: рушій регіональних трансформацій

- Конкуренція міждержавних коаліцій: Туреччина і Катар / Саудівська Аравія, Об'єднані Арабські Емірати та Єгипет
- «Технократична» «Візія 2030» нового керівництва Саудівської Аравії (вертикально-інтегрований проєкт єдиного інфраструктурного, політичного і безпекового простору регіону) VS стратегія експансії Ірану за допомогою проксі-сил у країнах регіону (Ліван, Ірак, Сирія, Ємен) та за його межами (Афганістан, Пакистан)
- Ізраїль: Іранський «стратегічний коридор» до Середземномор'я становить екзистенційну загрозу. Відчуття спільної іранської загрози підштовхує КСА та її союзників до партнерства з Ізраїлем. Внаслідок цього відбувається переоцінка місця і ролі ізраїльсько-палестинського конфлікту

Росія та БСПА: спроба реваншу

Російські стратегічні інтереси у регіоні:

- енергетичний сектор
- військова співпраця і ВТС, торгівля
- просування лояльного до РФ порядку денного в ісламському середовищі, зокрема для попередження проявів тероризму у РФ

Користуючись вакуумом безпеки та втручаючись у конфлікти Росія прагне нав'язати США і європейським державам свій порядок денний

«Український вимір» російської близькосхідної політики:

- окупований Крим - плацдарм для проекції сили у регіон
- прагнення РФ забезпечити підтримку з боку держав БСПА російської окупації Кримського півострову і ОРДЛО у 2014 році
- протидія розвитку співробітництва країн БСПА з Україною

*«Експортувати
якомога більше
товарів,
імпортувати
якомога менше
проблем»*

Українські економічні інтереси у БСПА: пріоритетні напрями

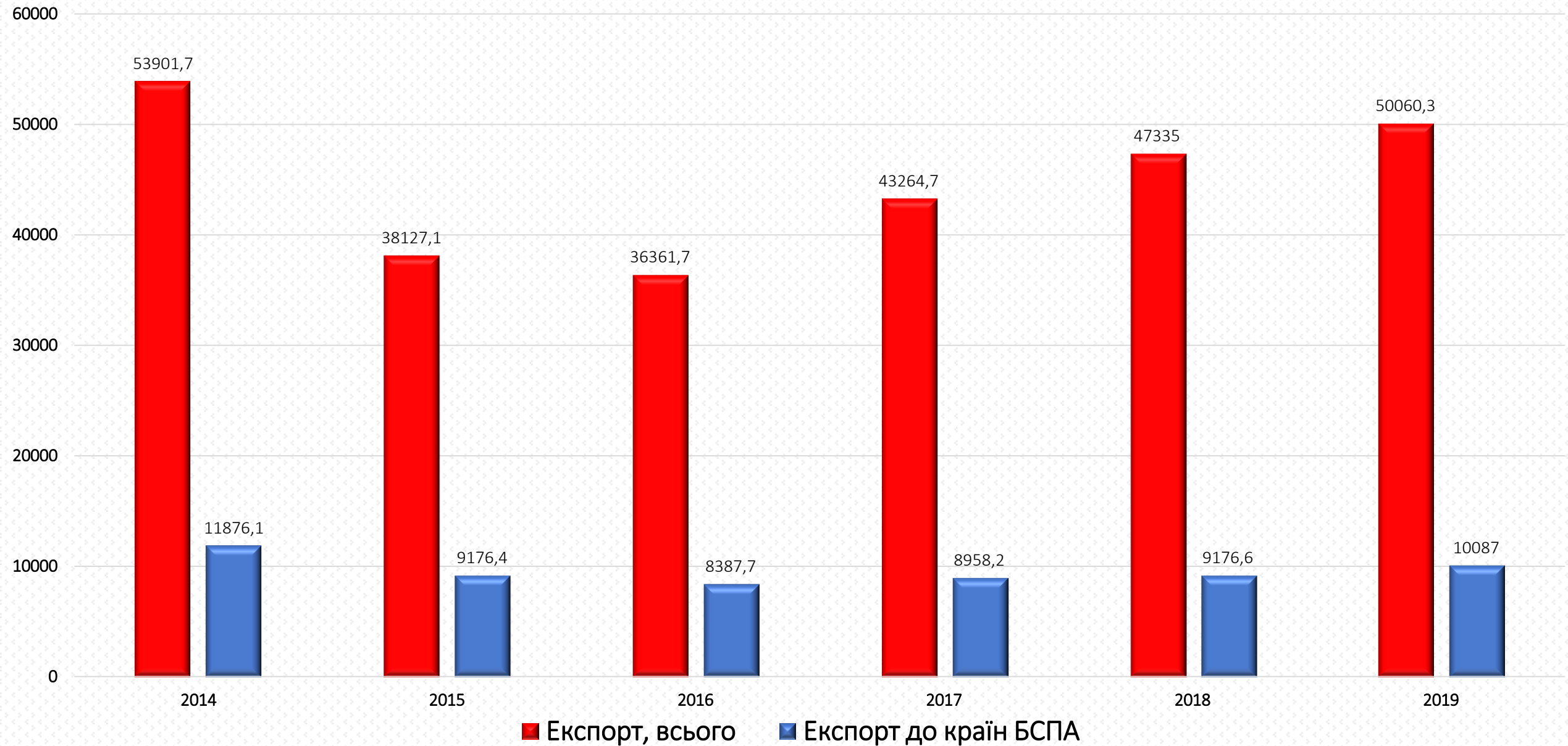
У 2019 році зовнішньоторговельний обіг між Україною та країнами БСПА досяг \$13,25 млрд (11,96%)

- Експорт - \$10,09 млрд
- Імпорт – \$3,17 млрд
- Позитивне сальдо – \$6,9 млрд

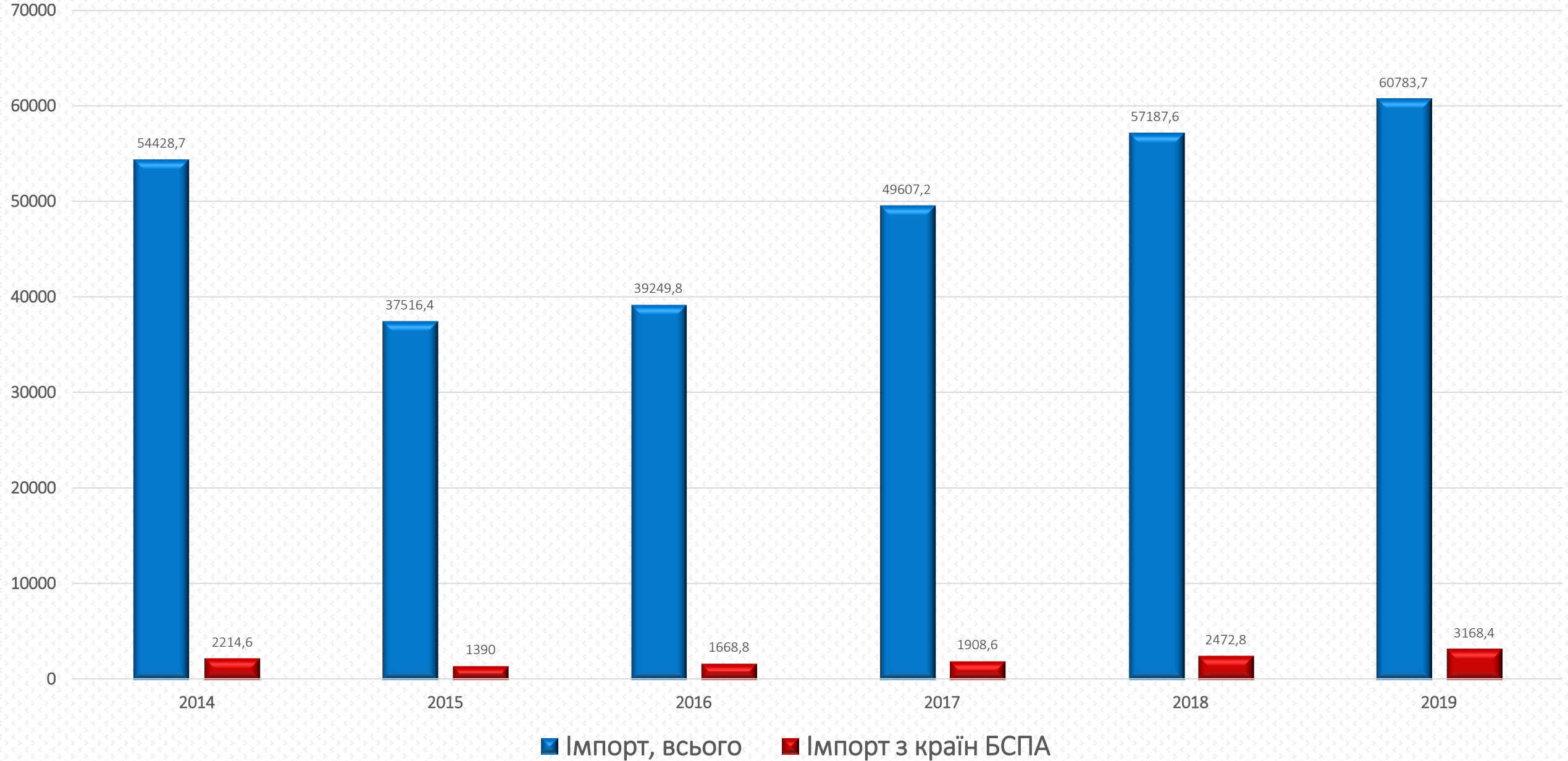
Пріоритетні напрями:

1. Експорт продукції сільського господарства/металургії
2. ВТС

Динаміка експорту української продукції (млн дол. США)

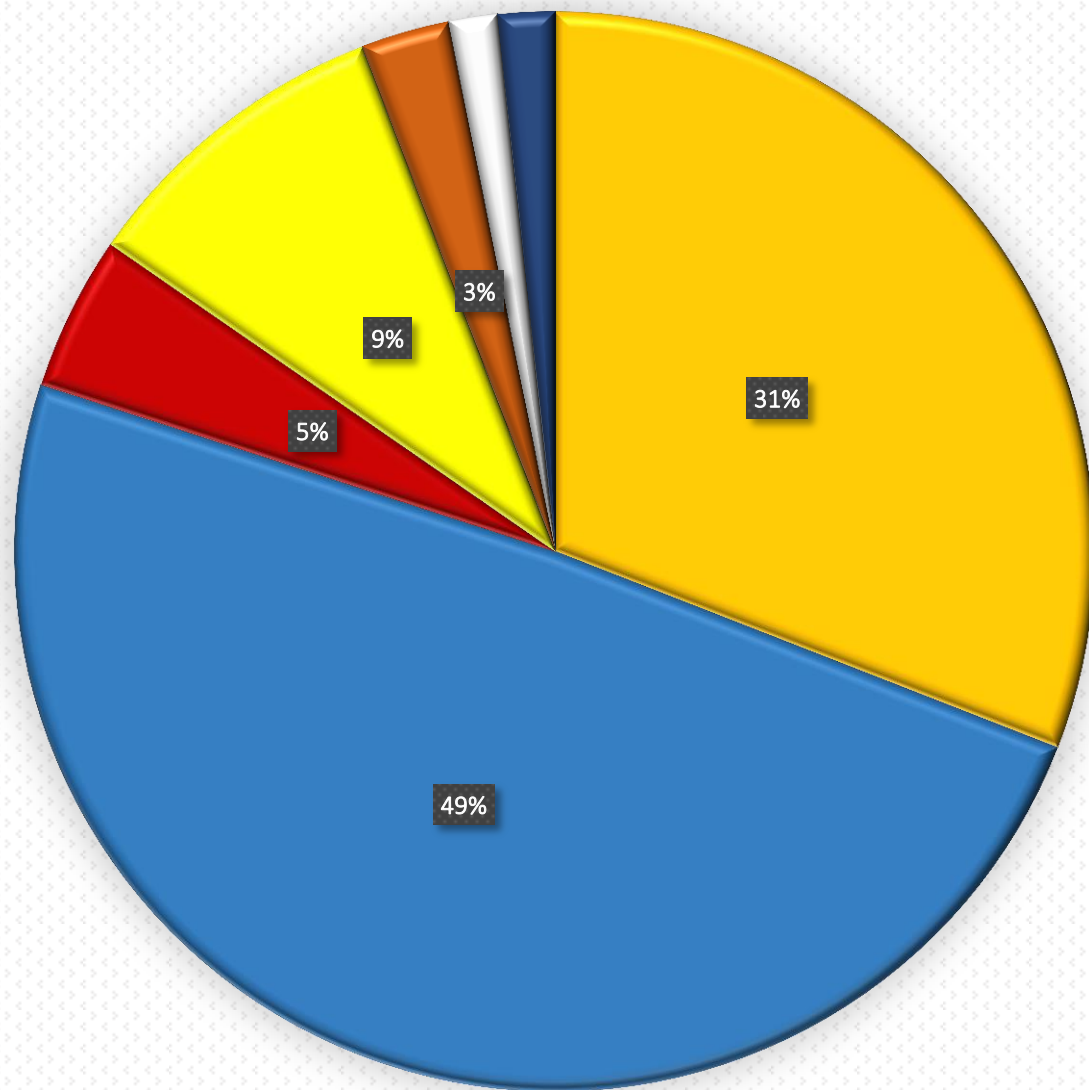

Динаміка імпорту української продукції (млн дол. США)

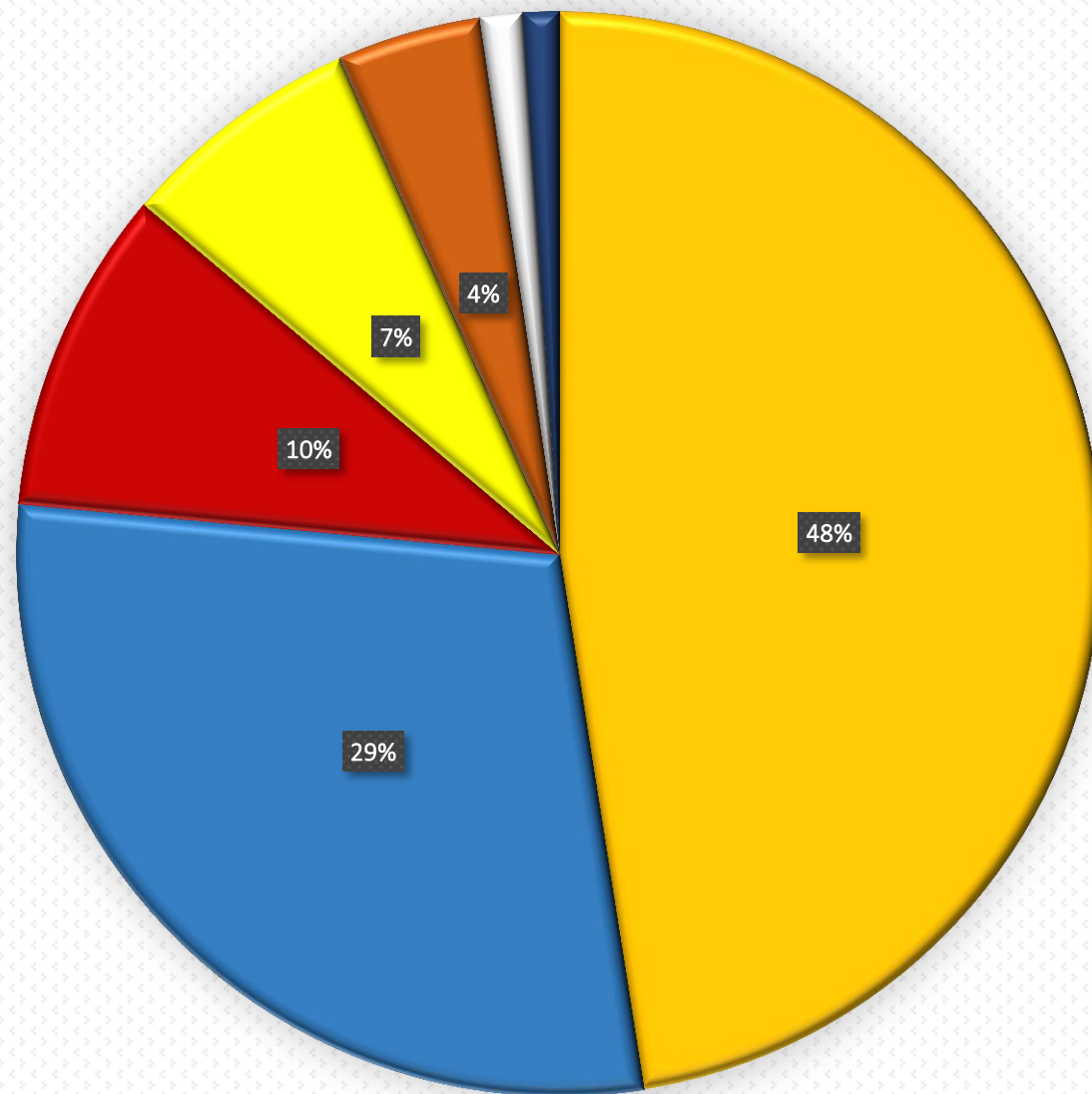
Структура українського експорту

2014

- Зернові
- Насіння олійних
- Відходи харчової промисловості
- Реактори ядерні, котли, машини
- Чорні метали
- Жири та олії
- Молоко

2019

- Зернові
- Насіння олійних
- Відходи харчової промисловості
- Реактори ядерні, котли, машини
- Чорні метали
- Жири та олії
- Молоко

Імідж України у БСПА: ВИКЛИК І МОЖЛИВОСТІ

Невизначений образ:

- країна двох кольорових революцій
- жертва російської агресії
- уламок СРСР
- молода європейська демократія і майбутній член ЄС

Невизначеність як перевага

Побудова іміджу України: передбачуваність і
МОЖЛИВОСТІ

Висновки

Доцільно розробити **Стратегію економічного співробітництва** з країнами БСПА, яка передбачатиме:

- розвиток відносин з країнами з високим рівнем розвитку нафтогазової промисловості (Саудівська Аравія, ОАЕ, Алжир, Ірак, Лівія) та країнами, що мають значення ринків для українського експорту товарів та послуг (Туреччина, Іран, Єгипет, Алжир)
- впровадження механізмів постійного інформування українського бізнесу
- забезпечення підтримки українському бізнесу
- підготовку висококваліфікованих кадрів для роботи у країнах БСПА
- взаємовідносини з національними фондами держав Перської затоки
- стимулювання діалогу на рівнях B2B, B2G та G2G

«Близький Схід і Північна Африка як сфера інтересів України»

Аналітична доповідь

Автори:

- **Олександр Богомолів** – директор Інституту сходознавства імені А. Ю. Кримського НАН України
- **Сергій Данилов** – заступник директора Центру близькосхідних досліджень, науковий співробітник відділу сучасного сходу Інституту сходознавства імені А. Ю. Кримського НАН України
- **Рустам Юлдашев** – завідувач відділу нових викликів центру зовнішньополітичних досліджень НІСД
- **Наталія Гавриленко** – головний консультант відділу нових викликів центру зовнішньополітичних досліджень НІСД
- **Анатолій Бобровицький** – головний консультант відділу нових викликів центру зовнішньополітичних досліджень НІСД
- **Борис Парахонський** – головний науковий співробітник відділу нових викликів центру зовнішньополітичних досліджень НІСД
- **Галина Яворська** – головний науковий співробітник відділу нових викликів центру зовнішньополітичних досліджень НІСД
- **Максим Паламарчук** – заступник керівника центру зовнішньополітичних досліджень НІСД

Національний інститут стратегічних досліджень (НІСД) утворений Указом Президента України № 127 від 4 березня 1992 року. Інститут підпорядковано Президентові України та визначено базовою науково-дослідною установою аналітико-прогнозного супроводження діяльності Президента України

Наукові здобутки НІСД висвітлюються у монографіях, науково-аналітичних матеріалах, аналітичних доповідях, наукових статтях та оприлюднюються у вигляді книжкової продукції, збірників, періодичних друкованих видань, в електронному вигляді в інформаційній мережі Інтернет

Контакти:

Україна, 01030, Київ, вул. Пирогова, 7А

www.niss.gov.ua, [facebook](https://www.facebook.com/niss.gov.ua)

The image features three ornate wooden hourglasses on a dark wooden table. The hourglass on the left is partially filled with orange sand. The middle hourglass is empty and topped with a brass bell. The hourglass on the right is mostly full of orange sand. A semi-transparent dark blue square with a white border is centered over the middle hourglass, containing the Russian word 'Дякую!' in white. The background is a blurred indoor setting with warm lighting.

Дякую!